

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
10 päivänä tammikuuta 2019¹

Asia C-507/17

**Google LLC, jolle Google Inc:n oikeudet ovat siirtyneet,
vastaan
Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL),
Wikimedia Foundation Inc:n,
Fondation pour la liberté de la pressen,
Microsoft Corp:n,
Reporters Committee for Freedom of the Press ym:n,
Article 19 ym:n,
Internet Freedom Foundation ym:n ja
Défenseur des droits'n osallistuessa asian käsittelyyn,**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska))

Ennakkoratkaisupyyntö – Henkilötiedot – Hakutulosten luettelosta poistamista koskevan oikeuden ulottuvuus – Tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google, C-131/12 – Hakutulosten luettelosta poistaminen sen verkkotunnuspäätteen osalta, joka vastaa jäsenvaltiota, jossa pyyntö on tehty, tai hakukoneen niiden verkkotunnuspäätteiden osalta, jotka vastaavat kyseisen hakukoneen kansallisia verkkotunnuspäätteitä, kaikkien jäsenvaltioiden osalta

I Johdanto

1. Tämä Conseil d'État'n (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) ennakkoratkaisupyyntö on jatkoa tuomiolle Google Spain ja Google,² ja se antaa unionin tuomioistuimelle tilaisuuden erityisesti täsmentää direktiivin 95/46/EY³ alueellista soveltamisalaa. Kyseisessä asiassa unionin tuomioistuin on tunnetusti vahvistanut "oikeuden tulla unohdetuksi" siltä osin kuin yksilö voi tietäen edellytyksin saada hakukoneen ylläpitäjän poistamaan internetlinkkejä hakutulosten luettelosta. Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuinta pyydetään täsmentämään linkkien poistamisen alueellista ulottuvuutta ja määrittämään, edellytetäänkö direktiivin 95/46 säännöksissä linkkien poistamista kansallisella tasolla, Euroopan laajuisesti vai maailmanlaajuisesti.

2. Käsiteltävässä asiassa ehdotan unionin tuomioistuimelle hakutulosten luettelosta poistamista Euroopan laajuisesti: hakukoneen ylläpitäjä on veloitettava poistamaan Euroopan unionissa sijaitsevasta paikasta tehdyn haun johdosta näkyvien hakutulosten linkit.

1 Alkuperäinen kieli: ranska.

2 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

3 Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 1995, L 281, s. 31).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

1. Direktiivi 95/46

3. Direktiivin 95/46 1 artiklan mukaan kyseisen direktiivin tavoitteena on turvata henkilötietojen käsittelyssä yksilöille heidän perusoikeutensa ja -vapautensa ja erityisesti heidän oikeutensa yksityisyyteen sekä poistaa esteet näiden tietojen vapaalta liikkuvuudelta.

4. Direktiivin 95/46 2 artiklan mukaan ”[kyseisessä] direktiivissä tarkoitetaan:

- a) ’henkilötiedoilla’ kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä (’rekisteröity’) koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella,
- b) ’henkilötietojen käsittelyllä’ (’käsittely’) kaikenlaisia sellaisia toimintoja tai toimintojen kokonaisuuksia, joita kohdistetaan henkilötietoihin joko automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai manuaalisesti, kuten tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, säilyttäminen, muokkaaminen tai muuttaminen, tiedon haku, kysely, käyttö, luovuttaminen siirtämällä, levittämällä tai asettamalla muutoin saataville, yhteensovittaminen tai yhdistäminen sekä suojaaminen, poistaminen tai tuhoaminen,

--

- d) ’rekisterinpitäjällä’ luonnollista tai oikeushenkilöä, julkista viranomaista, virastoa tai muuta toimielintä, joka, yksin tai yhdessä toisten kanssa, määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen ja keinot; jos käsittelyn tarkoitus ja keinot määritellään kansallisilla tai yhteisön laeilla tai asetuksilla, rekisterinpitäjä tai erityiset perusteet rekisterinpitäjän nimeämiseksi voidaan vahvistaa kansallisten tai yhteisön säännösten mukaisesti,

--

- h) ’rekisteröidyn suostumuksella’ kaikenlaista vapaaehtoista, yksilöityä ja tietoista tahdon ilmaisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn”.

5. Kyseisen direktiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan osittain tai kokonaan automatisoituun tietojenkäsittelyyn sekä sellaisten henkilötietojen manuaaliseen käsittelyyn, jotka muodostavat rekisterin osan tai joiden on tarkoitus muodostaa rekisterin osa.”

6. Mainitun direktiivin 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Sovellettava kansallinen oikeus”, säädetään seuraavaa:

”1. Kunkin jäsenvaltion on sovellettava henkilötietojen käsittelyyn kansallisia säännöksiä, jotka se antaa tämän direktiivin mukaisesti, jos

a) käsittely suoritetaan kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevassa rekisterinpitäjän toimipaikassa tapahtuvan toiminnan yhteydessä; jos sama rekisterinpitäjä on sijoittautunut usean jäsenvaltion alueelle, sen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kussakin toimipaikassa noudatetaan sovellettavan kansallisen oikeuden mukaisia velvoitteita,

--”

7. Direktiivin 95/46 II luvun I jaksossa, jonka otsikko on ”Tietojen laatua koskevat periaatteet”, olevassa 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että

- a) henkilötietoja käsitellään asianmukaisesti ja laillisesti,
- b) henkilötiedot kerätään tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä myöhemmin saa käsitellä näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Myöhempää käsittelyä historian tutkimusta taikka tilastollisia tai tieteellisiä tarkoituksia varten ei pidetä yhteensopimattomana, sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot toteuttavat tarpeelliset suojatoimet,
- c) henkilötiedot ovat asianmukaisia, olennaisia eivätkä liian laajoja siihen tarkoitukseen, mihin ne on kerätty ja missä niitä myöhemmin käsitellään,
- d) henkilötiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on tehtävä kaikki mahdollinen sen varmistamiseksi, että niihin tarkoituksiin nähden virheelliset tai puutteelliset tiedot, joita varten tiedot kerättiin tai joissa niitä myöhemmin käsitellään, poistetaan tai oikaistaan,
- e) henkilötiedot säilytetään muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan sen ajan, kuin on tarpeen niiden tarkoitusten toteuttamista varten, joita varten tiedot kerättiin tai joissa niitä myöhemmin käsitellään. Jäsenvaltiot toteuttavat niiden henkilötietojen tarpeelliset suojatoimet, joita säilytetään edellä tarkoitettua aikaa kauemmin historian tutkimusta taikka tilastollisia tai tieteellisiä tarkoituksia varten.

2. Rekisterinpitäjän on huolehdittava 1 kohdan noudattamisesta.”

8. Direktiivin 95/46 II luvun II jaksossa, jonka otsikko on ”Tietojenkäsittelyn laillisuutta koskevat periaatteet”, olevassa 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että henkilötietoja voidaan käsitellä ainoastaan,

--

f) jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai tiedot saavan sivullisen oikeutetun intressin toteuttamiseksi, paitsi milloin tämän intressin syrjäyttävät rekisteröidyn 1 artiklan 1 kohdan perusteella suojaavat tarvitsevat intressit ja perusoikeudet ja -vapaudet.”

9. Kyseisen direktiivin 12 artiklassa, jonka otsikko on ”Tiedonsaantioikeus”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on taattava rekisteröidylle oikeus saada rekisterinpitäjältä

--

b) tapauskohtaisesti, sellaiset tiedot oikaistuiksi, poistetuiksi tai suojatuiksi, joiden käsittely ei ole tämän direktiivin mukaista, erityisesti tietojen puutteellisen tai virheellisen luonteen vuoksi;

--”

10. Mainitun direktiivin 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Rekisteröidyn oikeus vastustaa henkilötietojensa käsittelyä”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on turvattava rekisteröidylle oikeus

a) ainakin 7 artiklan e ja f alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa millä hetkellä tahansa vastustaa itseään koskevien tietojen käsittelyä tilanteeseensa liittyvien huomattavan tärkeiden ja perusteltujen syiden vuoksi, paitsi milloin kansallisessa lainsäädännössä toisin säädetään. Jos vastustus on perusteltua, rekisterinpitäjä ei enää saa käsitellä kyseisiä tietoja,

--”

11. Saman direktiivin 28 artiklassa, jonka otsikko on ”Valvontaviranomainen”, säädetään seuraavaa:

”1. Kunkin jäsenvaltion on säädettävä siitä, että jäsenvaltioiden tämän direktiivin mukaisesti toteuttamien toimenpiteiden soveltamista sen alueella valvoo yksi tai useampi julkinen viranomainen.

--

3. Kullakin valvontaviranomaisella on erityisesti oltava:

- tutkintavaltuudet, kuten valtuudet saada käsiteltäviä tietoja ja kerätä kaikki valvontatehtävänsä suorittamiseksi tarvittavat tiedot,
- tehokkaat toimintavaltuudet, kuten esimerkiksi valtuudet -- määrätä tietojen suojaamisesta, poistamisesta tai tuhoamisesta tai kieltää käsittely väliaikaisesti tai lopullisesti --,

--

Valvontaviranomaisen päätöksistä, jotka antavat aihetta valitukseen, voi valittaa tuomioistuimeen.

4. Kuka tahansa henkilö tai häntä edustava yhdistys voi esittää valvontaviranomaiselle oikeuksiensa ja vapauksiensa suojelua henkilötietojen käsittelyn osalta koskevan vaateen. Rekisteröidylle ilmoitetaan vaateen seurauksista.

--

6. Riippumatta kyseessä olevaan käsittelyyn sovellettavasta kansallisesta oikeudesta valvontaviranomainen on toimivaltainen käyttämään jäsenvaltionsa alueella valtuuksia, jotka sille kuuluvat 3 kohdan mukaisesti. Toisen jäsenvaltion viranomainen voi pyytää valvontaviranomaista käyttämään valtuuksiaan.

Valvontaviranomaisten on oltava yhteistyössä keskenään siinä määrin kuin on tarpeen tehtäviensä suorittamiseksi, erityisesti vaihtamalla hyödyllisiä tietoja.

--”

2. Asetus (EU) 2016/679

12. Asetusta (EU) 2016/679⁴ on sovellettu sen 99 artiklan 2 kohdan nojalla 25.5.2018 lähtien. Kyseisen asetuksen 94 artiklan 1 kohdassa säädetään, että direktiivi 95/46 kumotaan samasta päivästä lukien.

13. Kyseisen asetuksen 17 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus tietojen poistamiseen (’oikeus tulla unohdetuksi)’”, säädetään seuraavaa:

”1. Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjä poistamaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä, ja rekisterinpitäjällä on velvollisuus poistaa henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä, edellyttäen että jokin seuraavista perusteista täyttyy:

- a) henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin;
- b) rekisteröity peruuttaa suostumuksen, johon käsittely on perustunut 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan tai 9 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta;
- c) rekisteröity vastustaa käsittelyä 21 artiklan 1 kohdan nojalla eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä tai rekisteröity vastustaa käsittelyä 21 artiklan 2 kohdan nojalla;
- d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti;
- e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi;
- f) henkilötiedot on kerätty 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen yhteydessä.

2. Jos rekisterinpitäjä on julkistanut henkilötiedot ja sillä on 1 kohdan mukaisesti velvollisuus poistaa tiedot, sen on käytettävissä oleva teknologia ja toteuttamiskustannukset huomioon ottaen toteutettava kohtuulliset toimenpiteet, muun muassa tekniset toimet, ilmoittaakseen henkilötietoja käsitteleville rekisterinpitäjille, että rekisteröity on pyytänyt kyseisiä rekisterinpitäjiä poistamaan näihin henkilötietoihin liittyvät linkit tai näiden henkilötietojen jäljennökset tai kopiot.

3. Edellä olevaa 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta, jos käsittely on tarpeen

- a) sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden käyttämiseksi;
- b) rekisterinpitäjään sovellettavaan unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan, käsittelyä edellyttävän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai jos käsittely tapahtuu yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämistä varten;
- c) kansanterveyteen liittyvää yleistä etua koskevista syistä 9 artiklan 2 kohdan h ja i alakohdan sekä 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti;

⁴ Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (yleinen tietosuojasetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1) ja oikaisu (EUVL 2016, L 127, s. 2).

- d) yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jos 1 kohdassa tarkoitettu oikeus todennäköisesti estää kyseisen käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti; tai
- e) oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.”

14. Asetuksen 2016/679 18 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus käsittelyn rajoittamiseen”, säädetään seuraavaa:

”1. Rekisteröidyllä on oikeus siihen, että rekisterinpitäjä rajoittaa käsittelyä, jos kyseessä on yksi seuraavista:

- a) rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa rekisterinpitäjä voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden;
- b) käsittely on lainvastaista ja rekisteröity vastustaa henkilötietojen poistamista ja vaatii sen sijaan niiden käytön rajoittamista;

--

d) rekisteröity on vastustanut henkilötietojen käsittelyä 21 artiklan 1 kohdan nojalla odotettaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeudet perusteet rekisteröidyn perusteet.

2. Jos käsittelyä on rajoitettu 1 kohdan nojalla, näitä henkilötietoja saa säilyttämistä lukuun ottamatta, käsitellä ainoastaan rekisteröidyn suostumuksella taikka oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi tahi toisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön oikeuksien suojaamiseksi tai tärkeää unionin tai jäsenvaltion yleistä etua koskevista syistä.

3. Jos rekisteröity on saanut käsittelyn rajoitetuksi 1 kohdan nojalla, rekisterinpitäjän on tehtävä rekisteröidylle ilmoitus, ennen kuin käsittelyä koskeva rajoitus poistetaan.”

15. Tämän asetuksen 21 artiklan, jonka otsikko on ”Vastustamisoikeus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Rekisteröidyllä on oikeus henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseensa liittyvällä perusteella milloin tahansa vastustaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu 6 artiklan 1 kohdan e tai f alakohtaan, kuten näihin säännöksiin perustuvaa profilointia. Rekisterinpitäjä ei saa enää käsitellä henkilötietoja, paitsi jos rekisterinpitäjä voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.”

16. Kyseisen asetuksen 85 artiklassa, jonka otsikko on ”Käsittely ja sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on lainsäädännöllä sovittava yhteen tämän asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan sekä oikeus sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen, mukaan lukien käsittely journalistisia tarkoituksia ja akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten.

2. Käsittelylle journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten jäsenvaltioiden on säädettävä vapautuksia tai poikkeuksia II luvun (periaatteet), III luvun (rekisteröidyn oikeudet), IV luvun (rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä), V luvun (henkilötietojen siirto kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille), VI luvun (riippumattomat valvontaviranomaiset), VII luvun (yhteistyö ja yhdenmukaisuus) ja IX luvun (tietojenkäsittelyyn liittyvät erityistilanteet) säännöksiin, jos ne ovat tarpeen henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden soveltamiseksi yhteen sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden kanssa.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle 2 kohdan nojalla antamansa säännökset tiedoksi ja niiden mahdolliset myöhemmät muutokset mahdollisimman pian.”

B Ranskan oikeus

17. Direktiivi 95/46 on saatettu osaksi Ranskan oikeutta tietojenkäsittelystä, tiedostoista ja perusvapauksista 6.1.1978 annetulla lailla nro 78-17 (loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés) (jäljempänä 6.1.1978 annettu laki).

III Tosiseikat ja pääasian käsittelyn vaiheet

18. Commission nationale de l'informatique et des libertés'n (tietojenkäsittelystä ja perusvapauksista vastaava kansallinen elin, jäljempänä CNIL) puheenjohtaja kehotti 21.5.2015 tehdyllä päätöksellä Google LLC -yhtiötä silloin, kun se hyväksyy luonnollisen henkilön pyynnön poistaa hänen nimellään suoritetun haun johdosta näkyvästä hakutulosten luettelosta linkkejä internetsivuille, toteuttamaan kyseisen poistamisen hakukoneensa kaikkien verkkotunnuspäätteiden osalta.

19. Google kieltäytyi ryhtymästä kyseisen kehotuksen johdosta toimenpiteisiin, ja se tyytyi poistamaan kyseessä olevat linkit vain niistä tuloksista, jotka näkyivät vastauksena hakuihin, jotka oli tehty niistä sen hakukoneen versioista, joiden verkkotunnus vastasi jotakin unionin jäsenvaltiota.

20. CNIL:n rajoitettu kokoonpano piti lisäksi riittämättömänä maarajoitukseksi kutsuttua täydentävää ehdotusta, jonka Google-yhtiö teki kehotukseen vastaamiseksi asetetun määräajan päätyttyä ja joka tarkoitti sen estämistä, että rekisteröidyn asuinvaltiossa sijaitsevaksi katsotusta IP-osoitteesta pääsisi katsomaan hänen nimellään tehdyn haun johdosta näkyviä riidanalaisia tuloksia riippumatta siitä, mistä hakukoneen versiosta internetin käyttäjä on tehnyt haun.

21. Todettuaan, ettei Google ollut noudattanut kehotusta asetetussa määräajassa, CNIL määräsi 10.3.2016 tekemällään päätöksellä sille 100 000 euron suuruisen seuraamuksen, joka julkistettiin.

22. Google vaatii Conseil d'État'ssa (Ranska) nostamallaan kanteella kyseisen päätöksen kumoamista.

23. Kyseisen menettelyn yhteydessä Conseil d'État antoi Wikimedia Foundation Inc:lle, Fondation pour la liberté de la presse, Microsoft Corp:lle, Reporters Committee for Freedom of the Press ym:lle, Article 19 ym:lle sekä Internet Freedom Foundation ym:lle luvan osallistua asian käsittelyyn väliintulijoina, koska niillä oli riittävä intressi saada riidanalainen päätös kumotuksi.

24. Conseil d'État toteaa, että Googlen ylläpitämällä hakukoneella suoritettu henkilötietojen käsittely kuuluu 6.1.1978 annetun lain, jolla direktiivi 95/46 saatetaan osaksi Ranskan oikeutta, soveltamisalaan, kun otetaan huomioon mainospaikkojen markkinointi ja myynti, jota sen tytäryhtiö Google France harjoittaa Ranskassa.

25. Conseil d'État toteaa myös, että Googlen ylläpitämä hakukone on jaettu erilaisiin verkkotunnuksiin maantieteellisten verkkotunnuspäätteiden avulla hakutulosten mukauttamiseksi niiden eri valtioiden – erityisesti kielellisiin – erityispiirteisiin, joissa kyseinen yhtiö toimii. Kun haku tehdään ”google.comin” kautta, Google lähtökohtaisesti uudelleenohjaa haun automaattisesti verkkotunnukseen, joka vastaa maata, josta tämän haun katsotaan internetin käyttäjän IP-osoitteen tunnistamisen perusteella tulleen. Internetin käyttäjä saa kuitenkin sijaintipaikastaan riippumatta käyttää hakujensa tekemisessä hakukoneen muita verkkotunnuksia. Vaikka tulokset voivat vaihdella sen mukaan, minkä verkkotunnuksen kautta haku hakukoneessa tehdään, on lisäksi selvää, että linkit, jotka näkyvät vastauksena hakuun, ovat peräisin yhteisistä tietokannoista ja yhteisestä indeksointityöstä.

26. Conseil d'État katsoo, että kun otetaan huomioon yhtäältä se, että kaikkiin Googlen hakukoneen verkkotunnuksiin pääsee Ranskan alueelta, ja toisaalta se, että näiden eri verkkotunnusten välillä on käytäviä, mitä kuvaavat erityisesti automaattinen uudelleenohjaus ja lisäksi evästeiden (cookies) olemassaolo hakukoneen muissa osissa kuin siinä, johon ne on alun perin tallennettu, tämän hakukoneen, josta on sitä paitsi tehty CNIL:lle vain yksi ilmoitus, on katsottava 6.1.1978 annettua lakia sovellettaessa suorittavan yhden ainoan henkilötietojen käsittelyn. Tästä seuraa, että Googlen ylläpitämällä hakukoneella suoritettu henkilötietojen käsittely on toteutettu yhdessä sen toimipaikassa eli Google Francessa, joka on sijoittautunut Ranskan alueelle, ja että siihen sovelletaan tällä perusteella 6.1.1978 annettua lakia.

27. Google väittää Conseil d'État'ssa, että riitautettu seuraamus perustuu niiden 6.1.1978 annetun lain säännösten virheelliseen tulkintaan, joilla saatetaan osaksi kansallista oikeutta direktiivin 95/46 12 artiklan b alakohta ja 14 artiklan a alakohta, joiden perusteella unionin tuomioistuin on tuomiossa Google Spain ja Google⁵ tunnustanut ”hakutulosten luettelosta poistamista koskevan oikeuden”. Google väittää, ettei tämä oikeus välttämättä edellytä, että riidanalaiset linkit on poistettava ilman maantieteellistä rajausta sen hakukoneen kaikkien verkkotunnusten osalta. Lisäksi CNIL on Googlen mukaan tällaiseen tulkintaan päätyessään loukannut kohteliaisuusperiaatetta ja puuttumattomuusperiaatetta, jotka tunnustetaan kansainvälisessä julkisoikeudessa, ja vahingoittanut suhteettomasti sananvapautta, tiedonvälityksen vapautta, viestinnän vapautta ja lehdistönvapautta, jotka taataan muun muassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 11 artiklassa.

IV Ennakkoratkaisukysymykset ja asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

28. Todettuaan, että näihin perusteluihin liittyy useita direktiivin 95/46 tulkintaa koskevia vakavia vaikeuksia Conseil d'État on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko ’hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa oikeutta’, sellaisena kuin [unionin tuomioistuin] on tuomiossaan [Google Spain ja Google⁶] vahvistanut sen [direktiivin 95/46] 12 artiklan b alakohdan ja 14 artiklan [ensimmäisen kohdan] a alakohdan perusteella, tulkittava siten, että kun hakukoneen ylläpitäjä hyväksyy hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön, sen on toteutettava hakutulosten luettelosta poistaminen hakukoneensa kaikkien verkkotunnusten osalta niin, etteivät riidanalaiset linkit enää näy siitä riippumatta, mistä paikasta pyynnön esittäjän nimeä koskeva haku tehdään, [direktiivin 95/46] alueellisen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät paikat mukaan lukien?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko ’hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa oikeutta’, sellaisena kuin [unionin tuomioistuin] on vahvistanut sen edellä mainitussa tuomiossaan, tulkittava siten, että kun hakukoneen ylläpitäjä hyväksyy hakutulosten luettelosta

5 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

6 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

poistamista koskevan pyynnön, se on velvollinen poistamaan pyynnön esittäjän nimellä suoritettun haun johdosta näkyvien tulosten riidanalaiset linkit vain sen verkkotunnuksen osalta, joka vastaa valtiota, jossa pyyntö katsotaan tehdyksi, vai yleisemmin hakukoneen verkkotunnusten osalta, jotka vastaavat hakukoneen kansallisia verkkotunnuspäätteitä kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa?

- 3) Onko 'hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa oikeutta', sellaisena kuin [unionin tuomioistuimien] on vahvistanut sen edellä mainitussa tuomiossaan, lisäksi tulkittava toisessa kysymyksessä esiin tuodun velvollisuuden täydentämiseksi siten, että kun hakukoneen ylläpitäjä hyväksyy hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön, se on velvollinen poistamaan maarajoitukseksi kutsutulla tekniikalla 'hakutulosten luettelosta poistamista koskevan oikeuden' haltijan nimellä suoritettun haun johdosta näkyvät riidanalaiset tulokset hänen asuinvaltiossaan sijaitsevaksi katsotusta IP-osoitteesta tai jopa yleisemmin IP-osoitteesta, jonka katsotaan sijaitsevan jossakin [direktiivin 95/46] soveltamisalaan kuuluvassa jäsenvaltiossa siitä riippumatta, mitä verkkotunnusta haun suorittava internetin käyttäjä käyttää?"

29. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Google, CNIL, Wikimedia Foundation, Fondation pour la liberté de la presse, Reporters Committee for Freedom of the Press ym., Article 19 ym., Internet Freedom Foundation ym., Défenseur des droits, Irlannin, Italian, Itävallan, Kreikan, Puolan ja Ranskan hallitukset sekä Euroopan komissio.

30. Kaikkia näitä osapuolia, lukuun ottamatta Défenseur des droits'ta ja Italian hallitusta sekä Microsoftia, kuultiin 11.9.2018 pidetyssä istunnossa.

V Asian tarkastelu

31. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset eivät koske asetuksen 2016/679 säännösten vaan direktiivin 95/46 säännösten tulkintaa. Kyseisellä asetuksella, jota on sovellettu 25.5.2018 alkaen,⁷ kumotaan kuitenkin mainittu direktiivi samasta päivästä lukien.⁸

32. Koska näyttää siltä, että Ranskan hallintoprosessioikeudessa riita-asiaan sovelletaan riidanalaisen päätöksen tekopäivänä voimassa olevaa lakia, on selvää, että pääasiassa sovelletaan direktiiviä 95/46. Näin ollen unionin tuomioistuimen on tulkittava kyseisen direktiivin säännöksiä.

A Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

33. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään Conseil d'État tiedustelee unionin tuomioistuimelta lähinnä, onko hakukoneen ylläpitäjän, kun se hyväksyy hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön, toteutettava kyseinen poistaminen hakukoneensa kaikkien verkkotunnusten osalta niin, etteivät riidanalaiset linkit enää näy siitä riippumatta, mistä paikasta pyynnön esittäjän nimeä koskeva haku tehdään.

34. CNIL, Défenseur des droits sekä Italian, Itävallan ja Ranskan hallitukset vetoavat tarpeeseen varmistaa perusoikeuskirjan 8 artiklassa taatun henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden tehokas ja kattava suojelu sekä direktiivin 95/46 12 artiklan b alakohtaan ja 14 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan perustuvan linkkien poistamista koskevan oikeuden tehokas vaikutus ja väittävät, että näiden oikeuksien tehokkuuden varmistaminen edellyttää linkkien maailmanlaajuisista poistamista koskevaa velvollisuutta. Tämä näyttää olevan myös 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän⁹ kanta,

⁷ Asetuksen 2016/679 99 artiklan 2 kohdan nojalla.

⁸ Ks. asetuksen 2016/679 94 artiklan 1 kohta.

⁹ Asetuksen 2016/679 tultua voimaan tämä työryhmä korvattiin Euroopan tietosuojaneuvostolla (ks. asetuksen 2016/679 68 artikla ja 94 artiklan 2 kohta).

jonka se ilmaisi tuomion [Google Spain ja Google¹⁰] täytäntöönpanosta 26.11.2014 antamissaan suuntaviivoissa¹¹ (jäljempänä suuntaviivat). Työryhmä toteaa nimittäin, ”että unionin tuomioistuimen tuomiossa määriteltyjen rekisteröityjen oikeuksien toteutumiseksi täysimääräisesti hakutulosten luettelosta poistamista koskevat päätökset on pantava täytäntöön siten, että varmistetaan rekisteröityjen oikeuksien tehokas ja kattava suoja ja se, ettei unionin lainsäädäntöä voida kiertää. Vastaavasti sitä, että hakutulosten luettelosta poistaminen rajataan koskemaan Euroopan unionin verkkotunnuksia sillä perusteella, että käyttäjillä on tapana ottaa yhteys hakukoneisiin kansallisten verkkotunnustensa kautta, ei siis voida pitää riittävänä keinona taata rekisteröityjen oikeudet tyydyttävällä tavalla unionin tuomioistuimen tuomion mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että myös jokaisen hakutulosten luettelosta poistamisen olisi koskettava kaikkia kyseessä olevia verkkotunnuksia, mukaan lukien .com-päätteiset verkkotunnukset.”¹²

35. Google, Wikimedia Foundation, Fondation pour la liberté de la presse, Reporters Committee for Freedom of the Press ym., Article 19 ym., Internet Freedom Foundation ym., Irlannin, Kreikan ja Puolan hallitukset sekä komissio väittävät sitä vastoin lähinnä, että maailmanlaajuisista hakutulosten luettelosta poistamista koskevan oikeuden vahvistaminen unionin oikeuden perusteella ei olisi yhteensopivaa unionin oikeuden eikä kansainvälisen julkisoikeuden kanssa ja että se muodostaisi vaarallisen ennakkotapauksen, jonka varjolla myös autoritaariset järjestelmät vaatisivat omien sensurointipäätöstensä maailmanlaajuisista täytäntöönpanoa.

36. Ajatus maailmanlaajuisesta hakutulosten luettelosta poistamisesta voi vaikuttaa houkuttelevalta perin pohjaisuutensa, selkeytensä, yksinkertaisuutensa ja tehokkuutensa takia. Tämä ratkaisu ei kuitenkaan vakuuta minua, koska siinä otetaan huomioon vain kolikon toinen puoli eli yksilön tietojen suojeleminen.

1. Tuomio Google Spain ja Google

37. Analyysini lähtökohtana on tuomio Google Spain ja Google.¹³

38. Kyseisessä tuomiossa ei määritetä hakutulosten luettelosta poistamisen täytäntöönpanon maantieteellistä ulottuvuutta. Siihen sisältyy kuitenkin useita seikkoja, jotka koskevat erityisesti direktiivin 95/46 alueellista soveltamisalaa, joka on syytä palauttaa mieliin tässä.

39. Yksi kysymyksistä koski sitä, millä edellytyksillä direktiiviä 95/46 sovelletaan alueellisesti henkilötietojen käsittelyyn Google Searchin kaltaisen hakukoneen – jota ylläpitää Google Inc., joka on Google-konsernin emoyhtiö ja jonka kotipaikka on Yhdysvalloissa – toiminnan yhteydessä.

40. Unionin tuomioistuin katsoi tältä osin direktiivin 95/46 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan, jossa säädetyn perusteen mukaan ”[henkilötietojen] käsittely suoritetaan – jäsenvaltion alueella sijaitsevassa rekisterinpitäjän toimipaikassa tapahtuvan toiminnan yhteydessä”, perusteella, että direktiivin 95/46 alueelliseen soveltamisalaan kuuluvat tapaukset, joissa hakukoneen ylläpitäjä perustaa jäsenvaltioon sivuliikkeen tai tytäryhtiön, jonka tehtävänä on markkinoida ja myydä hakukoneen tarjoamia mainospaikkoja ja jonka toiminta kohdistuu kyseisen jäsenvaltion asukkaisiin (kuten Google Spain tai tässä tapauksessa Google France).¹⁴

¹⁰ Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

¹¹ Saatavana osoitteessa https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf.

¹² Ks. suuntaviivojen 7 kohta.

¹³ Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

¹⁴ Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 60 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta).

41. Näin tehdessään unionin tuomioistuin hylkäsi Google Spainin ja Google Inc:n esittämän väitteen, jonka mukaan kyseessä olevaa henkilötietojen käsittelyä ei suoritettu Google Spainin ”toiminnan yhteydessä” vaan sen suoritti yksinomaan Google Inc., joka nähtävästi ylläpiti Google Searchia siten, ettei Google Spain, jonka toiminta rajoittui tuen tarjoamiseen Google-konsernin mainostoiminnalle, joka erosi sen hakukonepalvelusta, puuttunut millään tavalla asiaan.

42. Tältä osin unionin tuomioistuin selvensi, että direktiivin 95/46 tavoitteena on turvata yksilöille henkilötietojen käsittelyssä heidän perusoikeuksiensa ja -vapauksiensa ja erityisesti heidän yksityisyyttä koskevan oikeutensa tehokas ja kattava suoja ja ettei ilmausta ”toiminnan yhteydessä” voida tulkita suppeasti.¹⁵ Lisäksi direktiivin 95/46 4 artiklasta ilmenee, että säätäessään erityisen laajasta alueellisesta soveltamisalasta unionin lainsäätäjät on halunnut välttää sen, että jokin henkilö suljetaan direktiivissä taatun suojan ulkopuolelle tai että kyseinen suoja kierretään.¹⁶

2. Paikka, josta käsin haku tehdään

43. Aivan kuten nyt käsiteltävässä asiassa, myös asiassa Google Spain ja Google¹⁷ pääasian asianosaisena oli Google,¹⁸ joka nosti kanteen valtion tietosuojaviranomaisen¹⁹ tekemästä päätöksestä.

44. On kuitenkin selvää, että tuomiossa Google Spain ja Google²⁰ keskeinen henkilö on se, jonka henkilötiedot on suojattava. Juuri tämän henkilön oikeudet unionin tuomioistuin asettaa etusijalle. Tiedonhakijan näkökulma mainitaan kyseisessä tuomiossa vain ohimennen.²¹ Mainitessaan vain ”henkilön nimellä suoritettun haun johdosta näkyvän hakutulosten luettelon” unionin tuomioistuin ei näin ollen täsmentänyt, missä yhteydessä tämä haku on suoritettu, kuka sen on suorittanut ja mistä.

45. Vaikka direktiivin 95/46 säännöksillä pyritään siis suojelemaan haun kohteena olevalla ja sittemmin ”hakutulosten luetteloon lisätyllä” henkilöllä perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan nojalla olevia perusoikeuksia, niissä ei kuitenkaan todeta mitään hakutulosten luettelosta poistamisen alueellisesta ulottuvuudesta. Kyseisissä säännöksissä ei, kuten ei myöskään tuomiossa Google Spain ja Google,²² esimerkiksi täsmennetä, onko Singaporesta tehtyä hakupyynnöitä kohdeltava eri tavalla kuin Pariisista tai Katowicesta tehtyä hakupyynnöitä.

46. Mielestäni asiaa on tarkasteltava eri tavalla sen paikan mukaan, josta käsin haku tehdään. Unionin alueen ulkopuolella tehtyjen hakupyynnöiden hakutuloksiin ei saisi kohdistaa hakutulosten luettelosta poistamista.

15 Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 53 kohta).

16 Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 54 kohta).

17 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

18 Tarkemmin sanoen Google Spain SL ja Google Inc.

19 Asiassa Google Spain ja Google Espanjan tietosuojaviranomainen ja nyt käsiteltävässä asiassa CNIL.

20 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

21 Samoin kuin sen, joka alun perin lataa tiedot verkkoa. Ks. myös on ratkaisuehdotukseni G. C. ym. (C-136/17, Arkaluonteisten tietojen poistaminen hakutulosten luettelosta), joka on esitetty samana päivänä kuin tämä ratkaisuehdotus, 67 kohta.

22 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

a) *Direktiivin 95/46 alueellinen soveltamisala*

47. SEU 52 artiklan 1 kohdan mukaan perussopimuksia sovelletaan 28 jäsenvaltioon.²³ Jäsenvaltion alue määritellään kansallisessa oikeudessa ja kansainvälisessä julkisoikeudessa.²⁴ SEU 52 artiklan 2 kohdassa määrätään lisäksi, että perussopimusten alueellinen soveltamisala täsmennetään SEUT 355 artiklassa.²⁵ Kyseisen alueen ulkopuolella unionin oikeutta ei lähtökohtaisesti voida soveltaa, eikä se näin ollen myöskään voi luoda oikeuksia ja velvollisuuksia.

48. Herää siis kysymys, ulottuuko direktiivin 95/46 soveltamisala poikkeuksellisista syistä edellä mainittuja aluerajoja laajemmalle eli onko kyseisen direktiivin säännöksiä tulkittava niin laajasti, että sillä on vaikutuksia näiden rajojen ulkopuolella.

49. Mielestäni ei.

50. On totta, että tietyissä tilanteissa unionin oikeudessa on sallittu ekstraterritoriaaliset vaikutukset.

51. Kuten myös Ranskan hallitus korostaa, kilpailuoikeuden vakiintuneen oikeuskäytännön nojalla se, että kilpailunvastaisessa sopimuksessa sopimuspuolena olevan tai tällaista käytäntöä noudattavan yrityksen kotipaikka on kolmannessa valtiossa, ei ole esteenä unionin kilpailusääntöjen soveltamiselle SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan nojalla silloin, kun tällaisesta sopimuksesta tai käytännöstä aiheutuu vaikutuksia unionin alueella.²⁶

52. Tavaramerkkioikeuden alalla unionin tuomioistuin on katsonut, että tavaramerkkioikeuksien suoja koskevien sääntöjen²⁷ tehokkuus vaarannetaan, jos siihen, että samaa tai samankaltaista merkkiä kuin unionissa rekisteröity tavaramerkki käytetään internetissä myyntitarjouksessa tai mainonnassa, joka on suunnattu unionissa oleville kuluttajille, ei sovellettaisi näitä sääntöjä yksinomaan siksi, että tämän tarjouksen tai mainonnan taustalla oleva kolmas on sijoittautunut kolmanteen valtioon, tämän kolmannen käyttämän internetsivuston palvelin sijaitsee kyseisessä valtiossa tai tuote, jota kyseinen tarjous tai mainonta koskee, on kolmannessa valtiossa.²⁸

53. Nämä kaksi tilannetta ovat mielestäni äärimmäisen poikkeuksellisia tilanteita. Ratkaisevaa molemmissa tilanteissa on vaikutus sisämarkkinoihin (vaikka vaikutukset voivat kohdistua muihinkin markkinoihin). Sisämarkkinat on perussopimuksissa selvästi rajattu alue. Internet sitä vastoin on luonteeltaan maailmanlaajuinen ja on tavallaan läsnä kaikkialla. Sen vuoksi niitä on vaikea rinnastaa ja vertailla toisiinsa.

23 Tässä määräyksessä vahvistetaan yleinen kansainvälisen julkisoikeuden periaate, jonka mukaan kansainvälisillä organisaatioilla ei ole omaa aluetta, vaan ne muodostuvat jäsenvaltioidensa alueista. Ks. Kokott, J., "Artikel 52 EUV", teoksessa Streinz, R. (toim.), *EUV/AEUV*, Beck, 2. painos, München, 2012, 1 kohta.

24 Ks. myös tältä osin tuomio 29.3.2007, Aktiebolaget NN (C-111/05, EU:C:2007:195, 54 kohta), jossa todettiin EY 299 artiklan, josta on tullut SEUT 355 artikla, osalta, että "koska perustamissopimuksessa ei ole täsmällisempää määritelmää alueelle, joka kuuluu kunkin jäsenvaltion täysivaltaisuuden piiriin, kunkin jäsenvaltion asiana on määrittää kyseisen alueen ulottuvuus ja rajat yhdenmukaisesti kansainvälisen julkisoikeuden säännösten kanssa".

25 SEUT 355 artiklasta ks. myös ratkaisuehdotukseni *The Gibraltar Betting and Gaming Association* (C-591/15, EU:C:2017:32, 54 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

26 Ks. tuomio 6.9.2017, *Intel v. komissio* (C-413/14 P, EU:C:2017:632, 43 kohta).

27 Tässä tapauksessa ja kyseisenä ajankohtana jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21.12.1988 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 89/104/ETY 5 artiklan 3 kohdan b ja d alakohhta ja yhteisön tavaramerkistä 20.12.1993 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 (EYVL 1994, L 11, s. 1) 9 artiklan 2 kohdan b ja d alakohhta.

28 Ks. tuomio 12.7.2011, *L'Oréal ym.* (C-324/09, EU:C:2011:474, 63 kohta).

b) Perusoikeuksien ekstraterritoriaaliset vaikutukset

54. Mielestäni ei voida myöskään Défenseur des droits'n tavoin vedota Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön, joka koskee Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ekstraterritoriaalisia vaikutuksia siinä yhteydessä, kun henkilö luovutetaan kolmanteen maahan rikoksen johdosta,²⁹ ja tähän on kaksi syytä.

55. Ensinnäkin perusoikeuskirjan soveltamisala on unionin oikeuden soveltamisalan mukainen eikä päinvastoin, mikä on nimenomaisesti täsmennetty perusoikeuskirjan 51 artiklan 2 kohdassa.³⁰

56. Toiseksi tämä oikeuskäytäntö koskee erityistapauksia, jotka liittyvät kuolemanrangaistukseen tai kidutuksen kieltoon eli ihmisoikeuksiin, jotka ovat jokaisen oikeusvaltion perusta ja joista ei voida poiketa.³¹

57. Sitä vastoin ”oikeutta tulla unohdetuksi” olisi kuitenkin punnittava suhteessa muihin perusoikeuksiin, mikä on tavallaan käsiteltävän asian ydin.

c) Perusoikeuksien punninta

58. Maailmanlaajuista hakutulosten luettelosta poistamista koskevaa velvollisuutta vastaan esitetty keskeinen peruste on perusoikeuksien ja niihin liittyvien tuomion Google Spain ja Google³² oikeusohjeiden punninta. Kyseisessä asiassa unionin tuomioistuin piti erittäin tärkeänä punnita keskenään yhtäältä tietosuojaa ja yksityisyyttä koskevaa oikeutta ja toisaalta yleisön oikeutettua intressiä saada haetut tiedot.

59. On selvää, että oikeus tietosuojaan ja oikeus yksityisyyteen perustuvat perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklaan, ja niillä on oltava läheinen liittymä unionin oikeuteen ja sen alueelliseen soveltamisalaan. Sama koskee yleisön oikeutettua intressiä saada haetut tiedot. Unionin osalta tämä oikeus perustuu perusoikeuskirjan 11 artiklaan. Tarkoitettu yleisö ei ole maailmanlaajuinen vaan eurooppalainen, koska se kuuluu perusoikeuskirjan soveltamisalaan.

60. Jos hyväksyttäisiin hakutulosten luettelosta poistaminen maailmanlaajuisesti, unionin viranomaiset eivät pystyisi määrittelemään ja määrittämään oikeutta saada tietoja – saati punnitsemaan sitä suhteessa muihin tietosuojaa koskeviin perusoikeuksiin – ja oikeutta yksityisyyteen. Näin on varsinkin, koska yleisön intressi saada joku tieto vaihtelee väistämättä kolmansissa valtioissa sen mukaan, mikä on yleisön maantieteellinen sijainti.

29 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.7.1989, Soering v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:1989:0707JUD001403888); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 11.7.2000, Jabari v. Turkki (CE:ECHR:2000:0711JUD004003598); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 15.3.2001, Ismaili v. Saksa, valitus nro 58128/00 ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 4.9.2014, Trabelsi v. Belgia (CE:ECHR:2014:0904JUD000014010).

30 Ks. myös tuomio 26.2.2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, 19 kohta).

31 Ks. perusoikeuskirjan 4 artiklan osalta tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 85 ja 86 kohta sekä nimenomaiset viittaukset ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 3 artiklaan ja 15 artiklan 2 kappaleeseen).

32 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

61. Unioni olisi tällöin vaarassa estää kolmansissa valtioissa olevia henkilöitä saamasta tietoa. Jos unionin viranomaiset voisivat määrätä maailmanlaajuisesta hakutulosten luettelosta poistamisesta, annettaisiin vaarallinen signaali kolmansille maille, jotka myös voisivat määrätä hakutulosten luettelosta poistamisesta oman lainsäädäntönsä nojalla. Kuvitelkaamme, että jostakin syystä jotkin kolmannet maat tulkitsevat tiettyjä oikeuksiaan siten, että jossakin unionin jäsenvaltiossa olevia henkilöitä estetään saamasta haettu tieto. Olisi olemassa todellinen vaara näiden oikeuksien heikentämisestä sananvapauden kustannuksella Euroopassa ja maailmanlaajuisesti.³³

62. Käsiteltävät kysymykset eivät siis edellytä direktiivin 95/46 säännösten soveltamista unionin alueen ulkopuolella. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, ettei unionin oikeudessa voida koskaan velvoittaa Googlen kaltaisen hakukoneen ylläpitäjää toteuttamasta toimia maailmanlaajuisesti. En sulje pois sitä, että voi syntyä tilanteita, joissa unionin etu edellyttää direktiivin 95/46 säännösten soveltamista unionin alueen ulkopuolella. Käsiteltävän asian kaltaisessa tilanteessa ei ole kuitenkaan syytä soveltaa direktiivin 95/46 säännöksiä tällä tavalla.

63. Ehdotan näin ollen, että unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen, että direktiivin 95/46 12 artiklan b alakohdan ja 14 artiklan a alakohdan säännöksiä on tulkittava siten, että kun hakukoneen ylläpitäjä hyväksyy hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön, sillä ei ole se ei ole velvollinen toteuttamaan kyseistä poistamista hakukoneensa kaikkien verkkotunnusten osalta niin, etteivät riidanalaiset linkit enää näy siitä riippumatta, mistä paikasta pyynnön esittäjän nimeä koskeva haku tehdään.

B Toinen ja kolmas ennakkoratkaisukysymys

64. Koska ehdotan, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, on seuraavaksi käsiteltävä toista ja kolmatta ennakkoratkaisukysymystä yhdessä.

65. Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko hakukoneen ylläpitäjä, kun se hyväksyy hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön, velvollinen poistamaan pyynnön esittäjän nimellä suoritetun haun johdosta näkyvien hakutulosten riidanalaiset linkit vain sen verkkotunnuksen osalta, joka vastaa valtiota, jossa pyyntö katsotaan esitettyksi, vai yleisemmin hakukoneen niiden verkkotunnusten osalta, jotka vastaavat hakukoneen kansallisia verkkotunnuspäätteitä kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa.

66. Kolmannessa kysymyksessä, joka on esitetty toisen kysymyksen täydentämiseksi, pyritään selvittämään, onko hakukoneen ylläpitäjä, joka hyväksyy hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön, velvollinen poistamaan maarajoitukseksi kutsutulla tekniikalla ”hakutulosten luettelosta poistamista koskevan oikeuden” haltijan nimellä suoritetun haun johdosta näkyvät riidanalaiset tulokset hänen asuinvaltiossaan sijaitsevaksi katsotusta IP-osoitteesta tai jopa yleisemmin IP-osoitteesta, jonka katsotaan sijaitsevan jossakin direktiivin 95/46 soveltamisalaan kuuluvassa jäsenvaltiossa siitä riippumatta, mitä verkkotunnusta haun suorittava internetin käyttäjä käyttää.

67. Ennakkoratkaisukysymyksissään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin luo erottamattoman yhteyden yhtäältä hakukoneen verkkotunnuksen³⁴ ja toisaalta sen paikan välille, josta internethaku jonkun henkilön nimellä tehdään.³⁵

33 Ks. myös ratkaisuehdotus Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2013:424, 121 kohta), jossa julkisasiamies Jääskinen katsoi, että tiedonsaantia koskevalle perusoikeudelle on annettava erityistä suojaa unionin lainsäädännössä etenkin, kun otetaan huomioon se, että muualla maailmassa autoritaariset järjestelmät rajoittavat yhä enemmän internetiin pääsyä tai sensuroivat sen kautta välitettäviä tietoja.

34 Esimerkiksi google.fr, google.lu, google.za tai google.com.

35 Esimerkiksi Ranska, Luxemburg, Etelä-Afrikka tai Yhdysvallat.

68. Ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen osalta tällainen yhteys on luonnollinen: jos hakukoneen ylläpitäjä estää hakutuloksiin tutustumisen kaikissa verkkotunnuksissaan, on ilmeistä, etteivät riidanalaiset linkit enää näy riippumatta siitä, mistä paikasta haku tehdään.

69. Jos sitä vastoin ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, kuten ehdotan, tällainen yhteys ei enää ole välttämätön. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien nimittämien itse huomauttaa, henkilö voi edelleen tehdä hakuja mistä tahansa hakukoneen verkkotunnuksesta. Esimerkiksi verkkotunnuspäätettä google.fr ei ole rajattu Ranskasta tehtäviin hakuihin.

70. Tätä mahdollisuutta voidaan kuitenkin rajoittaa maarajoitukseksi kutsutulla tekniikalla.

71. Maarajoituksella tarkoitetaan tekniikkaa, jolla rajoitetaan mahdollisuutta tutustua internetsisältöön käyttäjän maantieteellisen sijainnin perusteella. Maarajoitusjärjestelmässä käyttäjän sijainti määritetään sijainnin paikantamistekniikoiden avulla, kuten tarkastamalla käyttäjän IP-osoite. Maarajoituksia, jotka ovat eräs sensuurin muoto, pidetään perusteettomina unionin sisämarkkinaoikeudessa, jossa niihin sovelletaan muun muassa asetusta, jonka tarkoituksena on estää yhdessä jäsenvaltiossa toimivia elinkeinonharjoittajia estämästä sellaisten toisten jäsenvaltioiden asiakkaiden, jotka haluavat toteuttaa rajat ylittäviä liiketoimia, pääsy verkkorajapintoihinsa, tai rajoittamasta sitä.³⁶

72. Kun maarajoitus on kerran hyväksytty, käytetyllä hakukoneen ylläpitäjän verkkotunnuksella ei enää ole merkitystä. Ehdotan siis kolmannen kysymyksen käsittelemistä ennen toista.

73. Tuomiossa Google Spain ja Google³⁷ unionin tuomioistuimien totesi, että hakukoneen ylläpitäjän on varmistettava vastuidensa, valtuuksiensa ja mahdollisuuksiensa yhteydessä se, että kyseisen hakukoneen toiminta täyttää direktiivin 95/46 vaatimukset, jotta siinä säädetyt takeet voivat saada täyden vaikutuksensa ja jotta rekisteröityjen tehokas ja kattava suojeleminen ja erityisesti heidän oikeutensa nauttia yksityiselämän kunnioitusta voidaan todella turvata.³⁸

74. Kun oikeushakutulosten luettelosta poistamiseen on todettu, hakukoneen ylläpitäjän on siis toteutettava kaikki käytettävissään olevat toimenpiteet varmistaa hakutulosten luettelosta poistamisen tehokkaasti ja kattavasti.³⁹ Kyseisen ylläpitäjän on ryhdyttävä kaikkiin teknisesti toteutettavissa oleviin toimiin. Pääasian osalta näihin toimiin kuuluu muun muassa maarajoitukseksi kutsuttu tekniikka haun suorittavan internetin käyttäjän käyttämästä verkkotunnuksesta riippumatta.

75. Hakutulosten luettelosta poistaminen on suoritettava kansallisen tason sijasta Euroopan unionin laajuisesti, kuten jäljempänä selitän.

36 Ks. perusteettomien maarajoitusten ja muiden asiakkaiden kansallisuuteen tai asuin- tai sijoittautumispaikkaan perustuvien syrjinnän muotojen torjumisesta sisämarkkinoilla ja asetusten (EY) N:o 2006/2004 ja (EU) 2017/2394 sekä direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta 28.2.2018 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/302 (EUVL 2018, L 601, s. 1).

37 Tuomio 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

38 Ks. tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 38 kohta).

39 Tuomiossa 15.9.2016, Mc Fadden (C-484/14, EU:C:2016:689, 96 kohta) unionin tuomioistuin on korostanut immateriaalioikeuksien loukkaamisen osalta, että määräyksen adressaatin kyseistä määrystä täytäntöön pannaan toteuttamien toimenpiteiden on oltava riittävän tehokkaita kyseessä olevan perusoikeuden tehokkaan suojan varmistamiseksi, eli niillä on estettävä luvaton tutustuminen suojattuun aineistoon tai ainakin huomattavasti vaikeutettava tutustumista ja merkittävästi ehkäistävä sitä, että kyseisen määräyksen adressaatin palveluihin turvautuvat internetin käyttäjät tutustuvat kyseiseen, niiden saataviin mainitun perusoikeuden vastaisesti saatettuun aineistoon. Ks. myös tuomio 27.3.2014, UPC Telekabel Wien (C-314/12, EU:C:2014:192, 62 kohta). Tällaista päätelyä voidaan soveltaa käsiteltävään asiaan.

76. Koska direktiivillä 95/46 on ”varmistettava tietosuojan korkea taso [unionissa]”,⁴⁰ sen tarkoituksena on perustaa kansalliset rajat ylittävä kattava tietosuojajärjestelmä. EY-sopimuksen entisen 100 a artiklan⁴¹ perusteella siinä noudatetaan sisämarkkinalogiikkaa, ja sisämarkkinat käsittävät – mistä ei tarvinne muistuttaa – alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja.⁴² Tästä seuraa, että hakutulosten luettelosta poistaminen kansallisella tasolla olisi vastoin tätä yhdenmukaistamistavoitetta ja direktiivin 95/46 säännösten tehokasta vaikutusta.⁴³

77. Lisäksi on huomattava, että asetuksen 2016/679 perusteella tämä kysymys ei edes tulisi esiin, kun otetaan huomioon, että kyseistä asetusta ”sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa”.⁴⁴ SEU 16 artiklaan perustuvassa asetuksessa 2016/679 ylitetään direktiivin 95/46 sisämarkkinaperusteinen lähestymistapa ja pyritään varmistamaan kattava henkilötietojen suojan järjestelmä unionissa.⁴⁵ Kyseisessä asetuksessa viitataan järjestelmällisesti unioniin, unionin alueeseen tai jäsenvaltioihin.⁴⁶

78. Ehdotan siis, että toiseen ja kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan, että hakukoneen ylläpitäjä on velvollinen poistamaan Euroopan unionissa sijaitsevasta paikasta pyynnön esittäjän nimellä suoritetun haun johdosta näkyvien hakutulosten riidanalaiset linkit. Tässä yhteydessä ylläpitäjä on velvollinen toteuttamaan kaikki käytettävissään olevat toimenpiteet varmistaakseen hakutulosten luettelosta poistamisen tehokkaasti ja kattavasti. Näihin toimenpiteisiin kuuluu muun muassa maarajoitukseksi kutsutun tekniikan käyttö jostakin direktiivin 95/46 soveltamisalaan kuuluvasta jäsenvaltiosta sijaitsevaksi katsotusta IP-osoitteesta haun suorittavan internetin käyttäjän käyttämästä verkkotunnuksesta riippumatta.

VI Ratkaisuehdotus

79. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuimien vastaa Conseil d'État'n (Ranska) esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

- 1) Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY 12 artiklan b alakohdan ja 14 artiklan a alakohdan säännöksiä on tulkittava siten, että kun hakukoneen ylläpitäjä hyväksyy hakutulosten luettelosta poistamista koskevan pyynnön, se ei ole velvollinen toteuttamaan kyseistä poistamista hakukoneensa kaikkien verkkotunnusten osalta niin, etteivät riidanalaiset linkit enää näy siitä riippumatta, mistä paikasta pyynnön esittäjän nimeä koskeva haku tehdään.
- 2) Hakukoneen ylläpitäjä on velvollinen poistamaan Euroopan unionissa sijaitsevasta paikasta pyynnön esittäjän nimellä suoritetun haun johdosta näkyvien tulosten riidanalaiset linkit. Tässä yhteydessä ylläpitäjä on velvollinen toteuttamaan kaikki käytettävissään olevat toimenpiteet varmistaakseen hakutulosten luettelosta poistamisen tehokkaasti ja kattavasti. Näihin toimenpiteisiin kuuluu muun muassa maarajoitukseksi kutsutun tekniikan käyttö jostakin direktiivin 95/46 soveltamisalaan kuuluvasta jäsenvaltiosta sijaitsevaksi katsotusta IP-osoitteesta ja haun suorittavan internetin käyttäjän käyttämästä verkkotunnuksesta riippumatta.

40 Ks. direktiivin 95/46 johdanto-osan kymmenes perustelukappale.

41 Josta on tullut SEUT 114 artikla.

42 Ks. SEUT 26 artiklan 2 kohta.

43 Sitä vastoin vetoaminen perusoikeuskirjaan tässä yhteydessä, kuten tietyt osapuolet tekevät, on mielestäni hankalaa, koska sitä sovelletaan vain unionin oikeuden soveltamisalalla. Sen soveltamisala määräytyy siis direktiivin 95/46 soveltamisalan mukaan eikä päinvastoin.

44 Ks. SEUT 288 artiklan toinen kohta ja ilmoituksen luonteisesti asetuksen 2016/679 loppu.

45 On lisättävä kohtuullisuuden nimissä, että SEUT 16 artiklan määräystä ei ollut olemassa direktiivin 95/46 antamisajankohtana, ja tästä syystä kyseinen direktiivi perustuu SEUT 114 artiklaan (tuolloin EY-sopimuksen 110 a artikla).

46 Monikossa.